



Co potřebují děti a co trápí mateřské školy

Pedagogickou práci vykonávám v mateřské škole 40 let. Z toho 15 let ve funkci ředitelky, jak v období před revolucí, tak po revoluci. Prošla jsem složitým a náročným převodem školy na právní subjekt.

Myslím si, že za tak dlouhou dobu mám dostatek zkušeností s touto profesí a že jsem měla možnost poznat účinek různých politických i módních vlivů. Také mohu zodpovědně říci, že většina učitelek dělá svoji profesi s láskou a nadšením a za jakéhokoli režimu se snaží pracovat s dětmi tak, aby byly spokojené a šťastné. Nemohu se ale již nečinně dívat na další zhoršování situace v předškolním vzdělávání. Po revoluci se zdálo, že snížení počtu dětí na 20 na třídu konečně umožní pracovat učitelkám MŠ tak, jak to děti potřebují, s možností tak důležitého individuálního přístupu. Nadšení, že si svoji školu můžeme sebevědomě vést a rozvíjet, protože nejlépe víme, co potřebuje, nám však brzy zkalil nárůst administrativy a nesmyslných hlášení. V neskutečné a geometrickou řadou narůstající džungli předpisů právních, hygienických, bezpečnostních, pracovních... se často ztráceli i právníci s rozdílnými pohledy na určitou problematiku. Nařízení, která mnohdy platila od 1. ledna daného roku, do MŠ dorazila

až koncem února. Mnohdy zbytečná administrativní zátěž tak ubírala a ubírá čas potřebný na pedagogické vedení a na práci s dětmi. A kontrolní orgány (kontrolující pouze svou naučenou oblast) se ohánějí kouzelnou formulí, že nejsou poradní orgán (mnohdy ani nevědí o problémech, které školu tíží, natož jak daný problém řešit). Praxe je totiž složitější než teorie.

Po zjištění marnosti boje s byrokracií jsem já sama dospěla k přesvědčení, že mě více naplňuje práce s dětmi. Rezignace na funkci ředitelky zaskočila i zřizovatele, ale svého rozhodnutí jsem nikdy nelitovala a naplno se opět věnovala své milované tvořivé práci s dětmi. Sleduji však z profesionálního hlediska veškeré dění a situaci. Ředitelky a učitelky jsou pod stále větším tlakem ze strany pořád se měnících nařízení ze strany MŠMT, ze strany zřizovatele i rodičů (kapacitní listiny se těžko snižují, kroužky naopak rodiče vyžadují). K velkému počtu problémů se přes diskutabilní fenomén kroužků nyní přidává povinný poslední rok před školou a neprofesio-

nální, nepochopitelný krok zařazování dvouletých dětí do MŠ.

Přeplněné třídy

Na ukázkou praktická zkušenost z naší MŠ. Troufám si tvrdit, že takovou zkušenost má mnoho dalších škol. Jsme MŠ se čtyřmi třídami v pavilonové budově a jednou třídou v odloučeném pracovišti. Vyhláška 14/2005 nám stanoví 24 dětí na třídu, při zařazení dětí mladších 3 let snížení o dvě děti za každé mladší, maximálně o 6 dětí. Jak je tedy možné, že při stavech 26 dětí ve třech třídách (z toho v jedné z nich je 9 dětí mladších 3 let bez chůvy), je ve čtvrté třídě „pouze“ 25 dětí (z toho 1 s podpůrným opatřením z důvodu sluchové vady) a normativ pro rok 2018 je 7,9 učitelek pro hlavní budovu. V odloučeném pracovišti je dětí 17, z toho 16 mladších 3 let. Dvěma učitelkám pomáhá chůva. Učitelkám je ředitelka v současné době nucena snížit úvazek. Kde je deklarovaný nárok na nižší počet dětí při zařazení dětí mladších?!

Zajišťování chůvy přes šablony je další administrativní zátěž pro ředitelky a není to systémové řešení. A co až tyto dotace z EU nebudou? Vysoké stavy dětí, a dvouleté v nich zůstanou! Dalším problémem se stalo zajištění síly za ředitelku na vycházky, tzv. překryvy. Po apelu ze strany inspekce ředitelka MŠ zajistila mimořádně kvalitní sílu, která opravdu škole velmi pomáhá, ale již po měsíci přišel příkaz z KÚ k výpovědi pracovní smlouvy u této zaměstnankyně z důvodu nepokrytí mzdových prostředků od MŠMT. Jak máme věřit slovům bývalé ministryně Valachové, když na vlastní kůži pocítujeme zhoršení situace? Po sledování televizního pořadu Máte slovo Michely Jílkové mám ještě smíšenější pocity. Nejlépe definoval situaci dětský psycholog Václav Mertin a výrok jedné z účastnic v publiku – děti mladší tří let jsou nedomazlené. Pořad řešil problém matek a ne potřeby dětí. Současný stav, kdy jedna paní ředitelka v televizi obhajuje zařazování takto malých dětí do MŠ, není dobrý. Místo aby se stavy dětí na třídu snížily, vysoké normativy se doplňují těmito malými dětmi a to poškozují všechny strany, nejvíce však opět děti. A ohánět se matkami samoživitelkami nebo nižšími platy žen, to je přece společenský problém, který je třeba řešit posílením v sociální oblasti a změnou v politice státu, ne přesunutím problému na mateřské školy. Z naší zkušenosti: mladší děti často pláč a volají maminku (srdce usedá nad dítětem, které se schoulí pod umývadlo), chytají se za ruce dospělých, hledají oporu a pocit bezpečí, který se jim snažíme dát, cacají si palečky, chodí za dospělým jako opuštěné štěňátko, ale my nemáme tolik rukou a náručí!!! (A k tomu se počurají, pokakají, polijí, což je třeba ihned řešit...) A jak k tomu přijdou o něco málo starší děti? Každopádně vždy nějakou skupinu musíte s pozorností ošdit, přestože je to proti našemu přesvědčení. Ztrácí se i prostor pro tvořivé činnosti.

Dvě minuty na dítě

Pokud se učitelka chce věnovat každému dítěti individuálně, má na něho v každé hodině přibližně dvě minuty času (ale tento čas spotřebují většinou děti s určitými problémy, zajišťování hygienických potřeb dětí na WC. Děti mladší tří let jsou z odloučení od rodičů chtě nechtě pod

20 dětí na třídu + 2 učitelky = více času na děti, větší klid = spokojené dítě + klidní rodiče. Pro děti mladší tří let zajistit péči pouze v malých skupinách s dostatečným počtem dospělých osob (potřebují individuální péči, větší klid, větší pozornost, bezprostřední kontakt s dospělou osobou, více časové dotace, slovní vedení, pomoc v hygieně a sebeobsluze).



Namalovala Lenička Bleyerová, MŠ A. Dvořáka, Most.

větším psychickým tlakem, pod vlivem stresové zátěže jsou často a opakovaně nemocné a průběh nemoci je většinou i závažnější. Ze srdce přeji osobám, které rozhodují o dětech – přijďte mezi ně minimálně na měsíc, ukažte nám, jak pečovat, ošetřovat, vychovávat, tvořit, učit mluvit, připravovat na školu, individuálně vzdělávat děti postižené a cizince, věnovat se každému dítěti a stále se usmívat. Vysoké stavy ve třídách způsobují také nadměrnou hlučnost. Když si 26 dětí jen tak přirozeně povídá, už i to je pro mnohé z nich rušivé (opět hlavně pro mladší), dále to však nutí děti hlas zvyšovat, aby se prosadily, a hluk se tak nenápadně stupňuje. Neustále musíte děti usměrňovat.

Problematické je i oblékání 26–28 dětí v zimním období na vycházku, po chvíli venku se postupně vracet s dětmi, když si vzpomenu na WC nebo se počurají (to je ten lehčí případ), a druhá učitelka musí ostatním dětem zajistit bezpečnost a dohled. Mimo chodem – již dvě velmi kvalitní učitelky z naší MŠ, které prací pro děti žily a dětmi a rodiči byly velmi oblíbené, rezignovaly na profesi učitelky MŠ. Je mi to líto, mohly ještě mnoha dětem předat lásku

a skvěle je vést. Pod vzrůstajícím tlakem se ale stav zhoršuje a bude nadále zhoršovat nejen mezi učitelkami, ale i mezi ředitelkami, které jsou semilány mezi několika mlýnskými kameny (administrativa, zodpovědnost, nátlak rodičů, zřizovatele, inspekční strašák...). A zajištění bezpečnosti dětí při současných stavech ve třídách již není na hraně, ale za hranou. Čeká se, až se něco závažného stane, aby se teprve potom problém začal řešit? Kdo se potom zastane učitelky a ředitelky? Nikdo!!! Zodpovídáte!!! Všichni se podivují narůstající šikaně dětí ve školách, ale co je na tom divného, když na děti chybí čas, chybí jim citové pouto! Je to jen důsledek celkového stavu a přístupu. Já sama se blížím k penzijnímu věku, mohu si říci, že už to vydržím. Co však budou dělat ostatní učitelky, kterým současně nastavené podmínky ubírají sílu pro kvalitní práci s dětmi a jejich kvalifikovaná vzdělávací práce se mění v sociální, hlídací službu? Možná, že rodiče ani stát netuší, jaký problém v předškolním vzdělávání narůstá, protože učitelky a ředitelky byly vždy silné a nebyly zvyklé si stěžovat. Myslím si, že situace se dostala tak daleko, že je již třeba na ni upozorňovat. Doufám jen, že se hodnoty ve společnosti musí změnit ve prospěch dětí, které se samy neumí bránit.

Děti potřebují lásku, pozornost a péči nás všech! Dovedou to stonásobně, nenapodobitelně v dobrém oplácet. Teprve čas ukáže, jak jsme zaseli a co sklídíme. Přeji nám všem, abychom zaseli s rozumem i láskou. ■

Jana Tomášková, učitelka MŠ Č. Kostelec